

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO.04 (3316) ●

● ЧАЦВЕР, 31 СТУДЗЕНЯ, 2013

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

У Паволжа — з таварамі
На міжнародным эканамічным форуме “Тальяці — горад будучыні” былі і прадстаўнікі прадпрыемстваў з беларускага Ваўкавыска **Стар. 2**

Хаджэнні да святыняў
Традыцыі беларускага паломніцтва маюць глыбокія карані **Стар. 3**

Танец прыгажосці і маладосці
Адметныя скульптуры Леаніда Давыдзенкі ў цэнтры Мінска, на праспекце Пераможцаў, ведаюць многія **Стар. 4**

СЫНЫ БАЦЬКАЎШЧЫНЫ

Высокая арбіта

Ужо сто дзён у космесе працуе наш суайчыннік, ураджэнец горада Чэрвеня Алег Навіцкі. Варта нагадаць пра яго шлях да зорак

У зімовую пару, калі хрысціянскія згадваюць пра Віфлеемскую зорку, а нябесныя прасторы ў бязвоблачнае надвор’е адкрываюцца асабліва шырока, самы час успомніць: недзе там наш зямляк нясе касмічную вахту. Пра тое, што ўжо трэці ўраджэнец Беларусі паляціць у космас — а да Алега Навіцкага, мы ўсе ведаем, там пабывалі Пётр Клімук, Уладзімір Кавалёнак — многія даведаліся да таго, як летась 23 кастрычніка расійскі касмічны карабель стартваў з экіпажам да касмічнай станцыі. Тады ўсю Беларусь абляцела радасная вестка. Ды ўсё ж нехта ўсумніцца: ці можна лічыць яго беларускім касманаўтам? Ёсць, дарэчы, такая палеміка і ў інтэрнэце. Справа ў тым, што 41-гадовага беларуса цяпер ужо грамадзян Расійскай Федэрацыі, служыць у расійскай арміі і жыве на тэрыторыі Расіі. Аднак па меркаванні жонкі касманаўта, Юліі Уладзіславаўны Навіцкай, якая працуе журналісткай у часопісе “Солдаты Росии”, муж яе ўвесь час падкрэслівае, што душой ён беларус, як беларус і па нацыянальнасці. Ды і маці касманаўта Валянціна Эдуардаўна не раз казала, што Алег заўсёды, як з’яўляецца такая

магчымасць і вольны час, імкнецца прыехаць да яе ў Беларусь, на сваю малую радзіму ў горад Чэрвень. Там і плот дапамога падправіць, і дроў наскечы, калі трэба. Па-ранейшаму любіць ён папарыцца ў лазні ды ў агародзе пакапацца. Вось такі ён — трэці касманаўт з зямлі беларускай.

Цікава будзе пагартыць-паглядзець, што пісалі пра Алега Навіцкага журналісты. У мінулым годзе, напрыклад, яго запрашалі на сустрэчу з навучэнцамі і настаўнікамі 2-й сярэдняй школы райцэнтра, якую ён закончыў у 1988-м. Там, дарэчы, збіраюцца адкрыць пакой касманаўтыкі, таму перадалі Алегу сцяжкі з гербамі Чэрвеня і Мінскай вобласці, папрасілі ўзяць іх з сабой на арбіту. І ўжо калі на іх будзе спецадзнака з міжнароднай касмічнай станцыі, яны стануць экспанатамі будучай экспазіцыі, прысвечанай касманаўту. Нагадаю, нарадзіўся касманаўт 12 кастрычніка 1971 года ў Чэрвені (да 18 верасня 1923 года — горад Ігумен), гэта крыху больш за 60 кіламетраў ад Мінска, пры аўтаграсе, што вядзе да Магілёва.

Цяпер ва ўтульным драўляным доме, дзе ён прыйшоў на свет, жыве маці касманаўта,

пенсіянерка Валянціна Эдуардаўна: працавала закройшчыцай верхняга мужчынскага адзення ў раённым Доме быту. Бацька быў вадзіцелем на мясцовым дрэваапрацоўчым камбінаце. У сям’і расло трое дзяцей, Алег з іх старэйшы. Калі ён вучыўся ў школе, то займаўся ў розных спартыўных секцыях. У двары зрабіў турнік, у лазні — шведскую сценку, шмат часу праводзіў на гэтых снарадах. Валянціна Эдуардаўна ўспамінае, што характар у сына з дзяцінства цвёрды, настойлівы — бацькоўскі. Вучыўся добра і да ўсяго, што яму даручалі, ставіўся адказна, заўсёды дапамагаў па гаспадарцы.

Жаданне лётаць нарадзілася ў Алега ў дзяцінстве і, хутчэй за ўсё, перадалося ад дзеда па маці, Эдуарда Эдуардавіча Карповіча, які хацеў стаць ваенным лётчыкам, ды з вайны застаўся калекам. Стрыечны ж брат Алега, Ігар Навіцкі, вучыўся ў Барысаглебскім ваенным лётным вучылішчы, прыязджаў на канікулы ў прыгожай курсанцкай форме, шмат распавя-

Касманаўт Алег Навіцкі

даў родзічам пра лётчыкаў. Слухаў яго і Алег, з часам цвёрда вырашыў звязаць жыццё з авіяцыяй. У 1989-м ён скончыў сярэднюю школу, падаў дакументы ў ваенкамат для паступлення ў ваеннае вучылішча. Бацькі даведаліся пра тое, калі яму трэба было ўжо ехаць у Мінск на медкамісію. Уступныя экзамены ў Качынскае вучылішча імя А. Ф. Мяснікова юнак здаў паспяхова і быў залічаны курсантам. Пасля заканчэння вучылішча ў 1994 годзе малады лётчык-інжынер быў накіраваны ў Навучальны авіяцыйны цэнтр перападрыхтоўкі лётнага складу ВПС Расіі, што ў Варонежскай вобласці. Там пазнаёміўся з будучай жонкай Юліяй, якая вучылася на філфаку ў мясцовым педінстытуце. Яны пажаніліся.

З 1994 да 2004 год, пад час вайны ў Чачні, Алег Навіцкаму давялося служыць на Паўночным Каўказе. Асвоіў самалёты Л-39 і Су-25, быў намеснікам камандзіра эскадрылі. → **Стар. 2**

ЗЕМЛЯКІ

Сібірскія гастролі з гармонікамі

Пра тое, як два музыканты з Мінска сагрэлі новасібірскіх суайчыннікаў, а таксама іх сяброў сваімі талентамі і заваявалі Гран-пры на міжнародным конкурсе

Іван Ждановіч

Музыку-віртуоза Дзмітрыя Ровенскага вы ўжо напэўна ведаеце! Пра мінскага настаўніка, кіраўніка знакамітага дзіцячага этнагурта “Дударыкі”, пра яго сяброўства з землякамі з Новасібірска мы пісалі ў сёлетнім першым нумары газеты. Паведамлялі: збіраецца Дзмітрый Дзмітрыевіч са сваім таленавітым вучнем-гарманістам Антонам Лукашэвічам на міжнародны фестываль у Новасібірск. Як жа там у іх складваліся выступленні і гастролі? Дзякуючы

сучасным тэхналогіям, а таксама актывістам Беларускага культурна-асветніцкага цэнтра ў імя святой Еўфрасіні Полацкай Людміле Шчаслівенцы пра гэта ведаюць усе наведвальнікі сайта БКАЦ у інтэрнэце! Бо Людміла Іванаўна, па сутнасці, штодзень, пакуль госці былі пад яе апекай, вяла падрабязныя фотарэпартажы: дзе Дзімыч з Антонам былі, выступалі, з кім сустракаліся. Пра некаторыя з тых падзей, упэўнены, будзе цікава ведаць і чытачам газеты. Такім чынам, вашай увазе прапаную вытрымкі з “новасібірскага лета-

На сцэне — настаўнік і вучань

пісу” пра гастролі з гармонікамі настаўніка-музыкі і яго вучня.

“7 студзеня з Мінска прыляцелі самалётам добрыя сябры, а ця-

пер і нашы пабрацімы: Дзмітрый Ровенскі і яго вучань Антон Лукашэвіч, — чытаем першы запіс на сайце БКАЦ. — Яны прымуць удзел у Міжнародным музычным конкурсе імя Івана Маланіна і разам з БКАЦ правядуць Калядныя канцэрты для падшэфных і сяброў беларускага зямляцтва ў Новасібірскай і вобласці. Дзмітрый Дзмітрыевіч да таго ж запрошаны старшынёй журы на гэты, адзін з самых аўтарытэтных форумаў выканаўцаў на народных інструментах у Расіі”.

А ўжо 8 студзеня музыкі з Мін-

ска выступілі на 22-м міжнародным фестывалі дзіцяча-юнацкай творчасці “Подснежник” у якасці ганаровых гасцей: паказалі майстэрства ігры на гармоніках.

Пасля гала-канцэрта Дзмітрый Ровенскі сустрэўся з арганізатарамі, членамі журы фесту, дзяліўся сваім вялікім досведам працы, правядзення конкурсаў і фесту ў Беларусі, удзелу “Дударыкаў”, “Мінскіх музыкаў”, якімі сам ад стварэння кіруе, у конкурсах у розных краінах свету, распавёў пра творчае жыццё адметных беларускіх гуртоў. → **Стар. 4**

ПАРТНЁРЫ

У Паволжа — з таварамі

Сярод шматлікіх замежных дэлегацый на міжнародным эканамічным форуме “Тальяці — горад будучыні” былі і прадстаўнікі прадпрыемстваў з беларускага Ваўкавыска

Гэты форум ладзіўся ў Тальяці ўпершыню, а што трапілі на яго беларусы — у тым немалая заслуга і нашай тальяцінскай суполкі “Нёман”. Летась у ліпені творчыя гурты “Купалінка”, “Зорачкі” і “Серпанцін” тальяцінскай беларускай аўтаноміі прыязджалі ў Беларусь, выступалі ў Ваўкавыску і раёне. Тады ж старшыня суполкі Людміла Дзёміна сустрэлася з Міхаілам Сіцько, старшынёй Ваўкавыскага райвыканкама. Разам думалі, як прадаўжаць супрацоўніцтва рэгіёна з арганізацыяй суайчыннікаў у Паволжы ў галіне культуры, спорту, турызму, абмену навучэнцамі і студэнтамі. Загаварылі і пра эканоміку, добрую якасць беларускай прадукцыі, у прыватнасці, прадуктаў харчавання, якія робяцца з натуральнай сыравіны, з захаваннем самых жорсткіх стандартаў. Вось бы, казаў Міхаіл Сіцько, папрацавалі землякі і на тое, каб знайсці шлях гэтым таварам на расійскі рынак!

У Тальяці Людміла Дзёміна сустрэлася з начальнікам упраўлення па знешнеэканамічных сувязях мэрыі Аляксеем Вострыкавым. Прадас-

Цяпер у тальяцінцаў ёсць дзелавыя партнёры з беларускага Ваўкавыска

тавіла інфармацыю пра Ваўкавыскі раён, перадала буклеты і брашурны, расказала пра нашы даўнія кантакты. Дарэчы, такое супрацоўніцтва цэняць і ў апарате Упаўнаважанага па справах рэлігіі і нацыянальнасцяў Беларусі. Тры гады запар суполка “Нёман” і Ваўкавыскі райвыканкам прызнаваліся пераможцамі ў міжнародным праекце “Адміністрацыйны рэгіён Беларусі — арганізацыя суайчыннікаў за мяжой”, суполка адзначана дыпламамі, Ганаровай граматай Міністра культуры Беларусі. Улічваючы гэта, Аляксей Вострыкаў і паабяцаў за-

прасіць нашых партнёраў з Ваўкавыскага раёна на першы міжнародны эканамічны форум, які рыхтаваўся.

І вось нядаўна мы сустрэліся ў Тальяцінскім аэрапорце. У складзе дэлегацыі, якую ўзначальвала намеснік старшыні Ваўкавыскага райвыканкама Галіна Кацуба, былі прадстаўнікі прадпрыемства “Беллакт”, Ваўкавыскага мясакамбіната ды іншых буйных вытворчасцяў горада. Адбылася сустрэча нашых беларускіх сяброў з мэрам Тальяці Сяргеем Андрэевым. Сяргей Ігаравіч цёпла вітаў гасцей і расказаў,

што даўно ведае па актыўнай працы суполкі “Нёман”. Галіна Кацуба зрабіла цікавую прэзентацыю Ваўкавыска, яго значнага прамысловага патэнцыялу. Кожны з прадстаўнікоў вытворчасцяў таксама меў слова. Мэр Тальяці выказаў надзею і жаданне: супрацоўніцтва прадоўжыць.

Беларуская дэлегацыя плённа папрацавала і на самім форуме, сустрэлася з кіраўнікамі і прадстаўнікамі прадпрыемстваў Тальяці. У форуме, дарэчы, актыўна ўдзельнічаў тальяцінскі беларус, віцэ-прэзідэнт Гандлёва-прамысловай палаты Алег Барадуля. Два дні

форуму прайшлі хутка. Прадстаўнікі беларускіх прадпрыемстваў ездзілі на завод, прадстаўлялі сваю прадукцыю і буклеты. Нават прадстаўнік Францыі на форуме праявіў зацікаўленасць, выказаў шчырае жаданне супрацоўнічаць з Беларуссю. Былі падпісаны папярэднія дамовы і з шэрагам расійскіх прадпрыемстваў.

Прызнацца, мы толькі пачынаем эканамічнае супрацоўніцтва з Ваўкавыскам. Хочацца спадзявацца, што ў бліжэйшай будучыні ў Тальяці беларуская прадукцыя будзе прадстаўлена не толькі мэбляй і трыкатажнымі вырабамі, але і смачнымі якаснымі прадуктамі харчавання. Напрыклад, нам вельмі даспадобы мясная, малочная прадукцыя, высякая камянае дзіцячае харчаванне і сухія сумесі. Робяць у Ваўкавыску новыя матэрыялы і абсталяванне для будаўнічых арганізацый.

Для беларускіх гасцей мы арганізавалі экскурсію на “АўтаВАЗ”. А вось горад паглядзець, на жаль, землякам часу не хапіла. Таму мы пакажам ім яго ў наступны раз.

Сяргей Шылкін,
г. Тальяці.

ЗВАРОТНАЯ СУВЯЗЬ

“Голас Радзімы” даступны кожнаму

У старадаўнім заходнеўкраінскім горадзе Ізяславе, што раскінуўся па абодва бакі ад ракі Гарыні, каля 20 тысяч жыхароў. Няма тут, на шчасце, канфліктаў між украінцамі і палякамі, беларусамі, расейцамі, яўрэямі, прадстаўнікамі іншых народаў. Усе валодаюць дзяржаўнаю моваю, украінскай, і карыстаюцца ёю, на ёй працуюць школы, выдаюцца тры газеты, уся дакументацыя паўсюль — толькі па-ўкраінску. Прадстаўнікі іншых народаў у Ізяславе маюць права аб’ядноўвацца ў этна-суполкі, каб не забывацца сваёй роднай мовы, гісторыі, культуры, традыцый сваіх продкаў. У горадзе такім правам скарысталіся беларусы, палякі і яўрэі. У палякаў тут, дарэчы, самыя камфортныя ўмовы: некалі гэтыя землі ўваходзілі ў склад Польшчы, таму тут працуе касцёл, нядзельная школа польскай мовы, ва Украіне выдаюцца дзве польскамоўныя газеты.

Беларусы ў Ізяславе стараюцца гэтакасама трымацца сваіх родавых, этнічных каранёў, хаця нам цяпер вельмі няпроста гэта рабіць: моладзь павыязджала ў вялікія гарады, дзе больш магчымасцяў працаўладкавацца, многія эмігравалі ў іншыя краіны. Засталася нас “жменька” шчырых беларусаў, мы трымаемся свайго асяродку, глядзім тэлеканалы з беларускімі навінамі. І з нецярпеннем чакаем, калі ў паштовую скрынку кіраўніка гурта беларускай культуры “Зорка Венера” паштарка Людміла пакладзе вялікі канверт белага колеру са сталіцы Бацькаўшчыны, у якім — тры асобнікі нашай любімай газеты “Голас Радзімы”.

А сёлета “Голас Радзімы” стаў даступным кожнаму жыхару Ізяслава!!! Якім чынам? Мы далі аб’яву ў гарадской газеце “Партнер”, што ў чытальнай зале раённай бібліятэкі кожны можа ўзяць і пачытаць беларускамоўную газету з Беларусі. Вось і сёння я аднёс чарговы нумар газеты ў бібліятэку, а заадно і запягаў супрацоўніцу бібліятэкі Таццяну Адамаўну Лісовік, ці ёсць попыт на чытанне газеты? Адказ быў адназначным: ёсць!

Як вядома, беларуская і ўкраінскія мовы вельмі блізкія ў лексічным плане, таму чытаць украінцам па-беларуску зусім няцяжка і нават цікава. “Я й сама яе чытаю ад А да Я!” — сказала спадарыня Таццяна. Яна просіць перадаць супрацоўнікам тыднёвіка вялікі дзякуй за цікавую ды змястоўную газету. Што я і раблю, далучаючы і свой голас падзякі разам з галасамі іншых сяброў нашае суполкі: з вашай газетай мы адчуваем, што жыве і мацнее краіна такая — Беларусь, і ганарымся, што адгуль мы родам!

Галіна Івуць,
супрацоўніца Інстытута
культуры Беларусі

Пятрусь Капчык,
кіраўнік гурта беларускай культуры
“Зорка Венера”, г. Ізяслаў, Украіна

СЫНЫ БАЦЬКАЎШЧЫНЫ

Высокая арбіта

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

У 2004—2006 гадах вучыўся ў Ваенна-паветранай акадэміі імя Ю. А. Гагарына, на камандным факультэце. Калі заканчваў вучобу, якраз быў чарговы набор у атрад касманаўтаў, і ён трапіў туды. Два гады праходзіў курс усеагульнай касмічнай падрыхтоўкі: скакаў з парашутам, былі тэсты на выжыванне ў экстрэмальных умовах: у пустыні, на моры, у зімовым лесе.

Пазней яго прызначылі ў асобную групу касманаўтаў для больш дэталёвага вывучэння ўсіх сістэм касмічнага карабля. У кастрычніку 2006-га Алег Навіцкі быў залічаны кандыдатам у касманаўты атрада Цэнтра падрыхтоўкі касманаўтаў. Праходзіў агульнакасімічную падрыхтоўку, а 9 чэрвеня 2009 года атрымаў кваліфікацыю касманаўта-выпрабавальніка. У жніўні яго залічылі ў атрад Цэнтра падрыхтоўкі касманаўтаў, у 2010-м прысвоілі званне палкоўніка, у маі 2012-га Алег Навіцкі стаў камандзірам дублюючага экіпажа касмічнага

Прывітанне з космаса — землякам

карабля “Саюз ТМА-04М”. І лёс склаўся так, што летася ў верасні наш зямляк увайшоў у асноўны экіпаж карабля “Саюз ТМА-06М”, які 23 кастрычніка 2012 года стартаваў да Міжнароднай касмічнай станцыі. Як вядома, удзельнікі асноўнай экспедыцыі МКС-33 і цяпер працуюць

на арбіце: 100 дзён — знакавы юбілей.

За некалькі дзён да старту міжнароднай экспедыцыі на Алеі касманаўтаў, што на касмадроме Байканур у Казахстане, члены экіпажа карабля “Саюз ТМА-06М” пасадзілі дрэўцы. На адной з шылдак напісана: “Дрэва па-

садзіў Навіцкі Алег Віктаравіч”. А перад самым палётам па касмічнай традыцыі наш зямляк глядзеў вядомы і любімы многімі яшчэ з савецкіх часоў фільм “Белае сонца пустыні”. Цяпер, калі доўжыцца касмічны палёт, жонка камандзіра карабля Юлія Навіцкая вядзе блог “Дзённік жонкі касманаўта” ў інтэрнэце. Расказвае там мужу і ўсім, хто цікавіцца, пра падзеі, што адбываюцца ў яго адсутнасць.

Ужо не памятаю, хто з касманаўтаў у інтэрв’ю расказаў, што на арбіце да касманаўтаў у ілюмінатар заглядвалі анёлы і ўсміхаліся. Нядаўна мы, зямляне-хрысціяне, святкавалі Нараджэнне Хрыстова. Як вядома ўсім з Евангелля, нараджэнню Хрыста папярэднічала цікавая астранамічная з’ява — над зямлёй узшыла яркая Віфлеемская зорка. Няхай яна асвятляе шлях і нашаму адважнаму земляку-касманаўту, а мы будзем чакаць яго на Бацькаўшчыне.

Галіна Івуць,
супрацоўніца Інстытута
культуры Беларусі

БЕЛАРУСЬ — ШМАТКАНФЕСІЙНАЯ КРАІНА

Хаджэнні да святыняў

Традыцыі беларускага паломніцтва маюць глыбокія карані

Іна Ганчаровіч

Гэта ўжо на нашай памяці было, калі ў 90-я гады ў Беларусі пачаўся рэлігійны рэнесанс. Змянілася стаўленне дзяржавы да царквы, да вернікаў — і пайшлі тады людзі ў храмы. А ў грамадстве абудзілася цікавасць да былых традыцый. Многія тады і даведліся ўпершыню, што ў дарэвалюцыйны час адметнай з’явай духоўна-маральнага жыцця беларусаў былі паломніцтвы, пілігрымкі да хрысціянскіх святыняў. І ўжо сёння, зайшоўшы ў любы храм, можна пабачыць аб’явы пра паломніцтвы да святых месцаў. Спіс шырока вядомых не толькі ў Беларусі, але і далёка за межамі сакральных цэнтраў, да якіх накіроўваюцца паломнікі, уражае: гэта праваслаўныя Жыровічы, Лаўрышава, Ляды, Хмелева, Полацк, каталіцкія Лагішын, Будслаў, Тракелі, Гудагай, Браслаў і іншыя.

Адукуль такая разнастайнасць паломніцкіх маршрутаў, вялікая колькасць манастыроў, цэркваў, касцёлаў, якія наведваюць вернікі? Усё гэта — адметныя вехі на гістарычным шляху народа. І сведкі мінуўшчыны краіны, на тэрыторыі якой фарміраваліся, суіснавалі і ўзаемадзейнічалі розныя канфесіі.

І хоць у Беларусі традыцыі глыбокай павагі да хрысціянскіх святыняў налічваюць не адно стагоддзе, аднак раней яны практычна не вывучаліся навукоўцамі. Адным з першых, хто тым зацікавіўся, стаў Вадзім Шэйбак, навуковы супрацоўнік Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі.

Як раскажаў вучоны, традыцыі глыбокай павагі да святых месцаў на беларускіх землях узніклі дзякуючы культурным кантактам мясцовых вернікаў з Візантыяй. Першапачаткова паломнікі выпраўляліся не да мясцовашанаваных святыняў — яны рухаліся ў Палестыну, Ерусалім. Даўно тое было, і першае апісанне далёкага паломніцтва з беларускіх земляў у жыццёвай літаратуры датуецца 1160—1170 гадамі. Звязана яно з імем Еўфрасініі Полацкай і вядома як хаджэнне прападобнай у Ерусалім.

Па словах вучонага, паломніцтвы непасрэдна па славянскіх землях пачыналіся ў XII стагоддзі. Звычайна вернікі адпраўляліся ў сакральныя цэнтры, дзе захоўваліся ўшанаваныя цудатворныя іконы, мошчы святых пакутнікаў. Людзі ішлі пакланіцца святыням

як на беларускіх тэрыторыях, так і польскіх, расійскіх, украінскіх. Ужо ў XII стагоддзі на Полацкіх і Турава-Пінскіх землях з’явіліся ўшанаваныя праваслаўнымі святыні: Купяціцкая і Корсунская (Эфеская) цудатворныя іконы.

Кантакты беларускага і польскага народаў прывялі да пашырэння ў Беларусі традыцый пашаны да каталіцкіх святыняў. Каталіцкія цудатворныя іконы Маці Божай, пра якія захаваліся пісьмовыя і вусныя паданні, меліся ў Лідзе (з 1376 года), Браславе (з 1500-га), Суботніках (з 1573-га, цяпер Іўеўскі раён), Будславе (з 1598-га, цяпер Мядзельскі раён).

На Беларусі ў XVII—XVIII стагоддзях узнік культ мясцовых хрысціянскіх святых: згадаем Іасафата Кунцэвіча, які ўшанаваны уніятамі і каталікамі, Андрэя Баболю (каталіцкі), а таксама праваслаўных Афанасія Брэсцкага, Гаўрыіла Зблудава-Слупскага і іншых. Манастыры і касцёлы, у якіх захоўваліся мошчы святых, сталі цэнтрамі паломніцтва вернікаў. Развіваліся тады і традыцыі паломніцтва да цудадзейных беларускіх абразоў. Сярод найбольш шанаваных былі Жыровіцкая і Бялыніцкая іконы Божай Маці. Увогуле ж у XIX,

Экспедыцыя “Дарога да святыняў” — адметная рыса Дзён беларускага пісьменства

на пачатку XX стагоддзяў традыцыі паломніцтва пашырыліся ва ўсіх рэгіёнах Беларусі. Цікава, што многія беларусы, асабліва сяляне, найчасцей здзяйснялі паломніцтвы да мясцовашанаваных святыняў, пра якія ведалі хіба што ў межах паведа ці губерні.

На пытанне пра асаблівасці паломніцкіх традыцый у беларусаў Вадзім Шэйбак адказаў: “У нас шмат агульнага з вернікамі-хрысціянамі іншых этнасупольнасцяў: рускімі, палякамі, украінцамі. Мы, як і яны, шануем цудатворныя абразы, святых мошчы, святых крыніцы, мы спяваем псалмы і духоўныя песні, у нашых вернікаў ёсць імкненне паспавадацца і прычасціцца ў святых месцы. Што да адметнасці бе-

ларускіх паломніцтваў, то іх абумовіла сама гісторыя. Як вядома, на Беларусі здараліся перадачы манастыроў, цэркваў, касцёлаў з іх маёмасцю і святынямі ад адной канфесіі да іншай. Так бывала ў моманты рэзкай змены палітычнай кан’юнктуры, тады ж змяняліся ролі, статус асобных канфесій у грамадстве. Ды ўсё ж са зменай канфесійнай прыналежнасці таго ці іншага сакральнага цэнтра стаўленне вернікаў да яго не мянялася. Таму, напрыклад, на пакланенне святыні, якая фармальна лічылася праваслаўнай, маглі прыйсці і каталікі, і ўніяты”.

Сёння, калі ў свеце шмат розных канфліктаў, у тым ліку і на рэлігійнай глебе, такі беларускі досвед можа

быць карысным для многіх. Увогуле ж з біялогіі вядома: можна лічыць моцным, добра адаптаваным да ўмоў эвалюцыі той арганізм, які ўмее хутка прыстасавацца да змен у навакольным асяроддзі. Пэўна, заслугоўвае ўвагі і такая маральна-псіхалагічная ўстойлівасць беларусаў да зменаў у культуры, палітычнай і сацыяльнай сферы, канфесійнай структуры грамадства. Падобныя сацыякультурныя зрухі, відаць, спрыялі развіццю характэрных рыс нацыянальнага характару: памяркоўнасці, дружалюбнасці, душэўнай мяккасці, адкрытасці. І сёння такія агульначалавечыя каштоўнасці, пэўна, ужо не меншы скарб беларускага народа, чым хрысціянскія святыні.

Радавод — з Пружанскага павеата

У Нацыянальнай бібліятэцы адкрыта выстава “Уладзімір Высоцкі. Дзякуй!”, прысвечаная 75-годдзю знакамітага барда, паэта, акцёра. Яго шмат звязвае з Беларуссю.

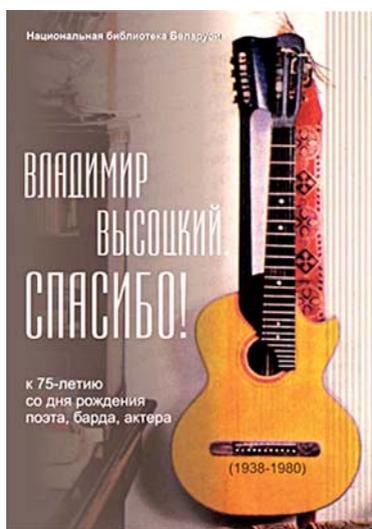
Яўген Дарэнскі

Яго творчасць любілі ўсе. Песні, адметны голас пераіначвалі светапогляд пакаленняў людзей у СССР. Ён не быў абласканы ўладай. Яго адмаўлялі прызнаваць як спевака, паэта, артыста — і самі чыноўнікі любілі слухаць Высоцкага. А песню “Халады” з фільма “Я родам з дзяцінства” памятаеце? З бліжнім усім беларусам радком “будзь то Мінск, будзь то Брэст”? Там гавораць пачуцці ўсіх, хто аднойчы адраваўся ад Радзімы: “Как бы ни было нам/ Хорошо иногда/ Возвращаемся мы по домам./ Где же наша звезда?/ Может — здесь, может — там...”

Ён быў гэты рыцар-Лансялот, які, гітару прыраўняўшы да мяча, здолеў перамагчы “дракона”, дапамагаў савецкаму чалавеку выціскаць з сябе раба. Яго жыццё — гэта самаспаленне дзеля спасціжэння высокай ісціны, якая

была зашыфравана ў яго песнях. Ён рана і сышоў, не вытрымаў звышнапружання сваёй місіі. Згарэў, застаўшыся тым “попелам Клааса”, што ступае па гэты дзень у нашыя сэрцы... Ці быў ён Месіяй? І ці можам мы, услед за пісьменніцай Дзінай Рубінай, сказаць, бачачы ягоную нябачную прысутнасць у духоўным жыцці цэлага пакалення людзей: вось ідзе Месія? На пытанне гэтае ў кожнага з нас ёсць свой адказ.

Тут, дарэчы, варта згадаць, што дзед знакамітага акцёра і спевака нарадзіўся ў Брэсце. Даследчыкі, пісала прэса, сцвярджаюць, што ў архівах захавалася метрычная кніга рэгістрацыі яўрэяў, якія нарадзіліся ў 1889-м у Брэст-Літоўску. Там запісаны і хлопчык Вольф, які з’явіўся на свет ад бацькоў — мешчаніна мястэчка Сялец Пружанскага павеата Шлёмы Высоцкага і яго жонкі Хасі-Фейгі. Пазней Вольф вучыўся ў Брэст-

Афіша выставы ў гонар У. Высоцкага

Літоўску, Любліне, Кіеве, а ў савецкі час, ужо маючы тры вышэйшыя адукацыі, Вольф Шлёмавіч запісаўся як Уладзімір Сямёнавіч. З 1926 года дзед будучага паэта жыў у Маскве, там і нарадзіўся яго ўнук-цэзка Уладзімір Сямё-

навіч: 25 студзеня 1938 года.

З вялікай павагай ставіцца да Уладзіміра Высоцкага супрацоўніца Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі Ларыса Фёдарова, якой належыць ідэя стварэння прысвечанай яму выставы. Дарэчы, выстава пятая па ліку, першая ж ладзілася яшчэ ў старым будынку бібліятэкі да 60-годдзя барда. “Як і большасць з нас, Ларыса Фёдарова вырасла на песнях Высоцкага, — гаворыць загадчык аддзела галерэйна-выставачнай дзейнасці мастак Фёдар Ястраб, — Таму яна ўклала не проста свой прафесіяналізм у афармленне экспазіцыі, а ўсю душу”.

На пытанне пра месіянскае ролю барда Уладзіміра Высоцкага Фёдар Ястраб сказаў: “Аднойчы я быў на творчым вечары паэткі Рымы Казаковай у філармоніі. Адзін з глядачоў спытаў у яе: “Хто для вас Высоцкі?”, і Рыма Казакова адказала: “З’ява”.

Пра Уладзіміра Высоцкага як “з’яву” распавядаюць экспанаты выставы. Гэта, у прыватнасці, кнігі, напісаныя калегамі акцёра па творчым цэху, блізкімі яму людзьмі. Можна паглядзець выданні Марыны Владзі “Уладзімір, або Перапынены палёт”, Валерыя Залатухіна “Сакрэт Высоцкага”, Ізы Высоцкай “Кароткае шчасце на ўсё жыццё” і іншыя. Можна азнаёміцца і з такімі матэрыяламі з фондаў бібліятэкі, як “Уладзімір Высоцкі і Беларусь. Дакументальна-мастацкае даследаванне” гамельчаніна Віктара Кіені і Уладзіміра Міткевіча. А ў выданнях з серыі “Беларускія старонкі” сабраныя даследаванні, перапіскі, успаміны пра Высоцкага з архіваў Уладзіміра Тучына і Барыса Акімава. На выставе можна атрымаць інфармацыю пра мінскую калекцыю фанаграм, дакументальных відэа-, фота- і кінаматэрыялаў артыста.

